

NORGES HØYESTERETT

Den 5. mars 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei dommerne Øie og Normann i

HR-2013-00523-U, (sak nr. 2013/362), sivil sak, anke over beslutning:

I.

A (advokat Thor Gardarsson)

mot

X kommune (Kommuneadvokaten i X
v/advokat Atle Torvund)

II.

B (advokat Grethe Larsen)

mot

X kommune (Kommuneadvokaten i X
v/advokat Atle Torvund)

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme en anke i en barnevernssak, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd.
- (2) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker traff 16. januar 2012 slikt vedtak:
 - "1. A gis ikke rett til samvær med C, født 25.04.01 og D, født 08.04.02.
 2. B gis ikke rett til samvær med C, født 25.04.01 og D, født 08.04.02."
- (3) A og B brakte begge, hver for seg, fylkesnemndas vedtak inn for Y tingrett, som 7. september 2012 avsa dom med slik domsslutning:

"Y kommune frifinnes."

- (4) A og B anket begge, hver for seg, tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett, som 19. desember 2012 traff beslutning med slik slutning:

"Det gis ikke samtykke til at anken fremmes."

- (5) A og B har begge, hver for seg, anket til Høyesterett. De anfører begge at anken til lagmannsretten har betydning utenfor den foreliggende sak, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a, fordi den reiser spørsmål om hvorvidt samvær kan nektes fullstendig når foreldrene har god samværskompetanse. Gjennomføringen av samvær har forløpt fint, og årsaken til barnas vegring mot samvær ligger ikke i foreldrenes forhold.
- (6) Videre foreligger det vesentlige svakheter ved tingrettens dom, jf. § 36-10 tredje ledd bokstav c. Tingretten har ikke på tilstrekkelig vis behandlet spørsmålet om hvilken vekt en kan tillegge barnas vegring når foreldrene har god kompetanse.
- (7) Det foreligger også nye opplysninger i saken som gjør at saken bør fremmes, jf. § 36-10 tredje ledd bokstav b. Fosterfaren til det ene barnet tok nylig sitt eget liv, og forut for dette mottok barnevernet en bekymringsmelding knyttet til omsorgssituasjonen i fosterhjemmet. Det er nødvendig med bevisføring om hvordan dette har påvirket barnet, og kontakt med biologiske foreldre blir desto viktigere i en slik situasjon.
- (8) B har i tillegg vist til at den totale samværsknektelsen er sterkt urimelig og i strid med EMK artikkel 8, Barnekonvensjonen artikkel 8 og artikkel 9 nr. 3. I tillegg til de ovennevnte momenter vises det til at barna er plasserte i fosterhjem uten tilknytning til foreldrenes etnisitet og religion, og at det i strid med Barnekonvensjonen artikkel 8 nr. 1 ikke er tatt tilbørlig hensyn til kulturbakgrunn og identitet.
- (9) A har nedlagt slik påstand:

"1. Lagmannsrettens beslutning oppheves."

- (10) B har nedlagt slik påstand:

"Lagmannsrettens beslutning oppheves."

- (12) X kommune har tatt til motmæle og bestrider at vilkårene for å fremme anken er oppfylt. Det er i hovedsak anført at saken ikke har betydning utenfor den foreliggende, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav a. Foreldrenes rettslige utgangspunkt om samvær og en høy terskel for unntak bestrides ikke, men av hensyn til barnas beste ble det etter en konkret vurdering ikke gitt samvær. Avveiningen beror på en konkret vurdering og har ikke betydning utenfor den foreliggende sak.
- (13) Opplysningene om den ene fosterfarens død nødvendiggjør ikke en ny behandling, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b, det vises til lagmannsrettens vurdering her. Tvert imot øker denne nye omstendigheten barnets behov for ro, og belastningen ved en ankeforhandling er et argument mot å fremme anken.
- (14) Tingrettens dom lider ikke av vesentlige svakheter, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav c. Tingretten har behandlet alle relevante sider ved saken på en grundig og forsvarlig måte.

(15) Selv om ett eller flere av de lovbestemte vilkårene skulle være oppfylt, vil det bero på en skjønnsmessig vurdering om anken skal fremmes. I dette skjønnnet må en ta i betraktning at anken sannsynligvis ikke vil føre frem, og at en ankebehandling vil medføre en risiko for barnas psykiske helse. Saken bør derfor uansett ikke fremmes.

(16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. Rt. 2010 side 274 avsnitt 31. Dette omfatter blant annet om de lovbestemte vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd for ankebehandling i lagmannsretten er oppfylt. Ved overprøvingen av om disse vilkårene er oppfylt, har utvalget full kompetanse, jf. Rt. 2012 side 759 avsnitt 11 og Rt. 2011 side 153 avsnitt 25 med videre henvisninger.

(17) Tvisteloven § 36-10 tredje ledd bestemmer:

"Anke over tingrettens dom i sak om fylkesnemndas vedtak etter lov om barneverntjenester kan ikke fremmes uten lagmannsrettens samtykke. Samtykke kan bare gis når
a) anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak,
b) det er grunn til å behandle saken på ny fordi det er framkommet nye opplysninger,
c) det er vesentlige svakheter ved tingrettens avgjørelse eller saksbehandling, eller
d) dommen går ut på tvang som ikke er vedtatt av fylkesnemnda."

(18) Begrunnelsen i lagmannsrettens beslutning er kortfattet og lyder:

"Lagmannsretten har vurdert om det er grunnlag for å gi samtykke, men finner at ingen av vilkårene i tvisteloven § 36-10 tredje ledd for å kunne gi samtykke til at anken fremmes er oppfylt.

Lagmannsretten har merket seg at det har skjedd et dødsfall i fosterfamilien til C. Det er opplyst at fostermor fortsatt vil ha C som fosterbarn. Årsaken til at tingretten kom til at de ankende parter ikke skulle ha samvær, var at barna motsatte seg samværene, og at de hadde sterke reaksjoner i forbindelse med samværene som ble gjennomført. Disse hensynene vil fortsatt være avgjørende for samværsspørsmålet. De er ikke blitt mindre tungtveiende etter dødsfallet. Dette nye forholdet gir derfor ikke tilstrekkelig grunn til å fremme anken etter tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b."

(19) Lagmannsrettens begrunnelse er altså helt knyttet opp til vilkåret i tredje ledd bokstav b – nye opplysninger. Det tilsier at de øvrige vilkårene er ansett for uaktuelle. Ankeutvalget har vondt for å se at det kan være holdbart for så vidt gjelder vilkåret i bokstav a – spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak.

(20) Tingretten har i dommen på side 6 og side 11 sagt om de gjennomførte samværene mellom barna blant annet:

"Når samvær har vært gjennomført, har begge foreldrene vist god omsorgsevne overfor barna. Dette inkluderer at de har hatt innsikt og forståelse også til ikke å trenge seg på barna, når barna har vært reservert, men i stedet gitt dem nok rom og tid. C og D har også lekt og snakket med foreldrene på en måte som tyder på at de føler seg trygge. Generelt har det ikke vært grunn til å kritisere foreldrenes adferd ved samvær, men tvert imot fastslå at de har fungert bedre enn det som ville være normalt i en slik situasjon. Det er dog omstridt om far har fortalt barna ved et par anledninger at de til slutt vil bli tilbakeført til foreldrene."

"Negativ påvirkning fra foreldre eller fosterforeldre.

Retten legger til grunn at foreldrenes innsikt og innsats for å gjennomføre gode samvær ikke bare har vært akseptabelt bra, men faktisk vært langt bedre enn det man normalt kan forvente av foreldre i en slik situasjon. Retten legger også til grunn at fosterforeldrenes holdning til samvær

har vært både aktiv og positiv. Retten kan allikevel ikke se bort ifra at foreldrenes holdninger til barnevernet og omsorgsovertakelsen ved noen tilfeller har skint igjennom, inkludert at far ved et par anledninger kan ha nevnt muligheten for en tilbakeføring av omsorgen. Retten kan heller ikke se bort ifra at fosterforeldrene har vært under så sterkt krysspress mellom barnas forventninger, og ansvaret med å få til samvær, at det ved enkelte anledninger har gjort at de har gitt negative signaler til barna vedrørende samvær. Både foreldre og fosterforeldre har imidlertid utvist en så utmerket innsats, at om dette momentet foreligger, så er det av underordnet betydning."

- (21) Når disse opplysningene om og vurderingene av de gjennomførte samværene holdes opp mot at det må spesielle og sterke grunner til for å nekte samvær mellom foreldre og barn, reiser det spørsmålet om en riktig rettslig norm kan være lagt til grunn her. Det nevnte utgangspunktet må stå særlig sterkt i et tilfelle hvor de biologiske foreldre, etter det som er lagt til grunn, har gode evner og god vilje til å gjennomføre meningsfulle samvær. Det er lite rettspraksis om samvær i slike tilfeller. Slik praksis vil være nyttig for eventuelt å få belyst hva som skal til for å nekte samvær, til tross for et særlig tungt utgangspunkt for dette.
- (22) Ankeutvalget er etter dette komme til at lagmannsrettens beslutning bør oppheves.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

S l u t n i n g :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Toril M. Øie
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: